

חגי תשרי

פעילות אווירה לקראת הימים הנוראים

מבוא

אנו עומדים בפתחם של הימים הנוראים להם מקום ומשמעות מיוחדת בחיי העם היהודי. בלוח השנה העברי פזורים חגים רבים. מאפייני כל חג וחג הם רבים ומגוונים ובאים לידי ביטוי דרך המצוות, המנהגים, הטכסים, ביצירה, בתרבות, באוכל ועוד. לראש השנה ויום כיפור - מקום מיוחד במעגל השנה. כל חג וחג נחוג לזכר ארוע היסטורי שעמד במרכזו ואילו במרכזם של חגי תשרי עומד האדם. האדם בימים הנוראים עושה חשבון נפש ועורך מאזן אישי לגבי מעשיו בשנה החולפת, ומקבל החלטות לגבי המשך התנהלותו. על-פי מקורות היהדות המסורתיים "תשובה" משמעותה לאו דוקא מהפך קיצוני באורח החיים, אלא תהליך של תיקון עצמי או שינוי פנימי שבמהלכו מנסה האדם לשפר את עצמו ולהשתנות לטובה. רעיון ה"תשובה" נובע מתוך האמונה בחופש הבחירה של האדם וביכולתו לשנות את עצמו. לצורך זה נקבעו עשרת ימי תשובה שבהם אנו נקראים לערוך חשבון נפש ולבצע "תיקוני דרך".

מטרת הפעילות:

1. ההבנה שהאדם ומעשיו הם העומדים במרכזו של של החג.
2. הבהרת המושגים: - תשובה
  - אחריות אישית
  - וידוי
  - תיקון

אביזרי עזר:

- מאזניים וסימני חג נוספים
- הסיפור: "אבן גדולה ואבנים קטנות" של שלמה אבס (נספח)
- חלוקי נחל
- ארטליין דק בצבעים שונים
- מדבקות שקופות
- דובשניות
- פופים, כריות, שטיחונים

מהלך הפעילות:

את הפעילות רצוי לערוך באווירה מיוחדת: חדר ובו פזורים פופים, כריות, שטיחים. בקבוצות הבוגרים ניתן ליצור פינה בה ידלקו נרות בהשראת האמירה: "כל עוד הנר דולק אפשר לתקן..." החדר יקושט בסימני החג: רימונים, גזר, דבש, יין, בדים לבנים ועוד. במרכז פינת הפעילות יוצבו מאזניים.

חלק א'

1. המדריך ישאל את הילדים מדוע דוקא המאזניים הם שנבחרו לסמלו של החודש? בשיחה יעלה כי הקב"ה שוקל את מעשינו ולפיהם שוקל את גזר הדין. האדם צריך לראות את עצמו כאילו מעשיו שקולים, ומעשה אחד יכול להכריע את הכף, לטוב או לרע, והבחירה בידינו. כמו במאזניים: תוספת קטנה בצד אחד יכולה להכריע את כף המאזניים.
2. לשם המחשת הרעיון יחלק המדריך לילדים חלוקי נחל. הילדים יניחו על שתי כפות המאזניים אבנים. כף אחת מסמלת את המעשים הטובים והשניה את הרעים. הילדים ינסו לאזן את כפות המאזניים ובהוספת אבן אחת קטנה יטו את הכף, על-פי בחירתם, לצד אחד, וכך הלאה.
3. נבקש מהילדים לתת דוגמאות להתלבטויות הקשורות לשינויים שהיו רוצים לעשות בחייהם. אלו שיקולים לקחו בחשבון, מה הכריע את הכף לקבל החלטה כזו או אחרת? איך ניתן להתקרב למטרה? הערה: כשאחד הילדים ישתף בהתלבטות כדאי לשאול אותו האם היה רוצה לקבל עצות מחבריו. במידה והסכים חשוב שישתף איזו עצה מתאימה לו ומה הוא מתכוון לעשות איתה.

חלק ב'

1. להמחשת המושגים: "אחריות אישית", "וידוי" ו"תיקון" יספר המדריך לילדים את הסיפור "אבן גדולה ואבנים קטנות".
הסיפור עוסק בוידוי ובקושי שבתיקון. הוידוי הוא שלב הכרחי בו מתאר האדם במילים את החטא שחטא. החטא הגדול והמכביד שאינו נותן מנוח הוא לעיתים בר תיקון יותר מן העברות הקלות וחסרות הערך שאנו נוטים, לכאורה, לא "לספור אותם".
2. המדריך יספר את הסיפור עד לקטע "הלכו השתיים לעשות כדבריו".
כאן יעצור המדריך ושאל את חניכיו:
(א) מדוע ביקש מהם הרב לערוך את פעולת איסוף האבנים, ואחר-כך את החזרתם למקומם?
(ב) למי לדעתכם המלאכה תהיה קלה יותר, ומדוע?
3. המדריך יסיים להקריא את הסיפור וידון עם הילדים במשמעות שלו:
(א) מה הקשר בין האבנים למעשים שלנו?
(ב) למה התכוון הרב שאמר: "חטאת לכאורה חטאים קטנים, קלים ושוניים"?
(ג) כיצד הסיפור הזה יכול להשפיע עלינו בחיי היום יום שלנו?

חלק ג'

1. בחלק זה של הפעילות יחלק המדריך לילדים חלוקי נחל, ארטליין דק ומדבקות.
2. כל ילד יכין ברכה מעוטרת על גבי חלוק נחל. במידה וחלוקי הנחל נועדו לחלוקה בין ילדי הקבוצה, ידאג המדריך שכל חניך יקבל "אבן טובה" ויכין "אבן טובה". כל ילד יקרא את הברכה שכתב על האבן ויתן אותה לחברו.
חלק זה בא להמחיש שהאבנים שפגיעתן היתה רעה יכולות להיות אבנים טובות. הבחירה להתנהלות החיים שלנו היא בידנו. יש בידי האדם, הפרט, הרבה כוח כדי לקבוע ולהשפיע על מהלך חייו וחיי הסובבים אותו.
3. לסיום, אפשר לחלק דובשניות ולאחל לכולנו שנה טובה ומתוקה.

אָבן גְדוּלָה וְאַבְנֵי קִטְנוּת / שלמה עבאס

מִמֶּשׁ לְמִקּוּם שְׁמִמְנוּ לְקַחְתּוּ אוֹתָם. אַחַר כֵּן שִׁבְנָה אֵלַי וְאָגִיד לָכֵן אֶת דְּבָרַי.¹ יֵצְאוּ הַשְּׂתִיִּים מִלִּפְנֵי הַצַּדִּיק לַעֲשׂוֹת כַּדְּבָרָיו. הָרֵאשׁוֹנָה מִצְאָה עַל נִקְלָה אֶת הַמִּקּוּם שְׁמִמְנוּ לְקַחְתָּ אֶת הָאָבן הַגְּדוּלָה, וְתִנִּיחַ אֶת הָאָבן בַּמִּקּוּמָה. וְהַשְּׂנִיָּה טָרְחָה לְהַחְזִיר אֶת צְרוּרוֹת הָאָבְנִים לְמִקּוּם שְׁמִמְנוּ אֶסְפָּה אוֹתָן, אֲדָּ לֹא יִכְלָה, כִּי לֹא יִדְעָה לְקַבּוֹעַ אֶת מִקּוּמוֹ. חֲזָרָה הָאִשָּׁה הַשְּׂנִיָּה אֶל הַיִּשִּׁישׁ עִם מִשְׁאֵ הָאָבְנִים הַקִּטְנוּת, וְהָאִשָּׁה הָרֵאשׁוֹנָה אֵלַי בְּיָדַיִם רִיקוֹת. וַיֹּאמֶר הַזְּקֵן: "עֲתָה אָגִיד לָכֵן אֶת דְּבָרַי. אֶת הָרֵאשׁוֹנָה, הִנַּחְתָּ אֶת הָאָבן הַגְּדוּלָה בַּמִּקּוּמָה כִּי זָכַרְתָּ מִנִּי לְקַחְתָּ אוֹתָהּ. כֵּן גַּם עֲנִין עֲוֹנָד, אֶת זָכַרְתָּ אֶת חֲטָאָד, עֲנִיתָ אֶת נַפְשָׁד, נִשְׂאֵת בְּתוֹכָחוֹת אֲנָשִׁים שְׁנִזְפוּ בָּד, וּמִצְפּוֹנָד לֹא נָתַן לָד מְנוּחַ כִּי רָצִיתָ לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה. לֹא אַחַר שֶׁהִתְוֹדִית עַל חֲטָאָד – אֱלוֹקִים סִלַּח לָד, וְאֵילוֹ אֶת, בְּעֵלְת הָאָבְנִים הַקִּטְנוּת, חֲטָאֵת לְכַאוּרָה חֲטָאִים קִטְנִים, קָלִים וְשׁוֹנִים. הֵם לֹא הִכְבִּידוּ עַל לְבָד וְלֹא הִכְאִיבוּ לָד, לֹא הִתְחַרְטָת עֲלֵיהֶם וּמִצְפּוֹנָד אֵינוֹ מִיִּסְרָד. אֶת גַּם אֵינָד זֹכַרְתָּ לְמִי חֲטָאֵת וְנִרְאָה לָד שְׂאֵלוֹ הֵיוּ רַק עֲבֵרוֹת קָלוֹת. כֵּן גַּם בְּמַעֲשֵׂיִד הַיּוֹם – לֹא יִכְלָת לְמַצּוֹא אֶת מִקּוּם הָאָבְנִים הַקִּטְנוּת. וְאֵיִד יִסְלַח לָד הָאֱלוֹקִים? עֲלֵיִד לְדַעַת לְמִי חֲטָאֵת, לְהִתְחַרְט וּלְבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתוֹ, וְרַק אַחַר כֵּן יִסְלַח לָד גַּם הָאֱלוֹקִים."²

שְׂתֵי הַנָּשִׁים עֲזָבוּ אֶת הַצַּדִּיק, כְּשֶׁכָּל אַחַת מֵהֶן פּוֹנָה לְדַרְכָּה וּמֵהֲרַחֵת בְּדְבָרַי הַצַּדִּיק.

הֵיָה הֵיָה יְהוּדֵי צַדִּיק שֶׁהָיָה אֲהוּב וּמְכַבֵּד עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת. אֲנָשִׁים וְנָשִׁים הָיוּ בָאִים אֵלָיו לְבַקֵּשׁ אֶת בְּרַכְתּוֹ וְלְהִתְוֹדוֹת לְפָנָיו עַל חֲטָאֵיהֶם.

בְּאַחַד הַיָּמִים בָּאוּ אֵלָיו שְׂתֵי נָשִׁים וּבְרַכּוּהוּ לְשִׁלּוּם. כְּשֶׁשָּׂאֵל אוֹתָן לְשֵׁם מִה בָּאוּ אֵלָיו, עָנְתָה הָאֶחָת: "בְּאֵתִי לְהִתְוֹדוֹת עַל חֲטָא כְּבֵד שֶׁחֲטָאֵתִי. אֲמֹנָם כְּבֵר בְּקִשְׁתִּי סְלִיחַת הָאָדָם שֶׁהִסְבּוֹתִי לוֹ רָעָה, וּבְכָל זֹאת אֵין מִצְפּוֹנֵי נוֹתָן לִי מְנוּחָה, כִּי אֵינְנִי יוֹדַעַת אִם הָאֱלוֹקִים סִלַּח לִי, כִּי חָמוּר מְאֹד הַחֲטָא שֶׁעָשִׂיתִי. בְּקִשְׁתִּי הֵיא כִּי גַם הָאֱלוֹקִים יִסְלַח לִי."

וְהַצַּדִּיק – שׁוֹמֵעַ וּמַחְרִישׁ.

אַחַר פָּנָה אֶל הָאִשָּׁה הַשְּׂנִיָּה וַיִּשְׂאֲלֶנָּה: "וּמָה לָד?"

וְתַעַן הָאִשָּׁה וְתֹאמַר: "אֵנִי רַק לוֹיֵתִי אֶת חֲבֵרְתִי זֹו שֶׁבָּאָה לְהִתְוֹדוֹת לְפָנֶיִד זֶה עֲתָה."³ "וּמָה רְצוֹנָד בְּכָל זֹאת?" שָׂאֵל הַצַּדִּיק.

"אֲשַׁמַּח לְקַבֵּל אֶת בְּרַכְתָּד," עָנְתָה הָאִשָּׁה. "יָפָה מְאֹד," עָנָה הַצַּדִּיק, "בְּרַכְתִּי נִתְּוֹנָה לָד, אֲדָ חֲשַׁבִּי הַיֵּטֵב, שְׁמָא גַם לָד יֵשׁ עַל מָה לְהִתְוֹדוֹת."

וְתֹאמַר לוֹ הָאִשָּׁה הַמְּלוּהָ: "אֵין כָּל דְּבָר הַמְּכַבֵּיד עַל מִצְפּוֹנֵי, בְּרוּד הַשֵּׁם. וְאִם חֲטָאֵתִי – הֵרִי אֵלוֹ רַק חֲטָאִים קִטְנִים, עֲבֵרוֹת קָלוֹת וְחִסְרוֹת עֲרָד, וְאֵין טַעַם לְגִזּוֹל מִזְמַנָּד וּלְסַפֵּר אוֹתָן. אֵלוֹ עֲבֵרוֹת שֶׁל מָה בְּכָד."

אֲזֹ אָמַר הַצַּדִּיק לְאִשָּׁה הָרֵאשׁוֹנָה: "דְּאִיתִי כִּי נִכְנַע לְבַבָּד, וְלָכֵן זֹאת עָשִׂי, בְּתִי צְאִי אֶל מַעְבַּר לְגִדְרַ בֵּיתִי, חֲפְשִׁי וְהִבִּיאִי לִי אָבן גְּדוּלָה וּכְבֵדָה כְּכֹל אֲשֶׁר תּוּכְלִי לְשַׂאֵת, כִּי גְדוֹל הַחֲטָא שֶׁחֲטָאֵת."⁴

וְאֵל הַשְּׂנִיָּה פָּנָה וְאָמַר: "גַּם אֶת צְאִי, וְצַבְרֵי אָבְנִים קִטְנוּת, כִּי עֲבֵרוֹתֵיִד קִטְנוּת הֵיוּ."

יֵצְאוּ שְׂתֵי הַנָּשִׁים וַעֲשׂוּ כְּמִצְוֹתָו. הָאֶחָת הִבִּיאָה אָבן גְּדוּלָה וּכְבֵדָה וְהַשְּׂנִיָּה הִבִּיאָה שֶׁקַּ וְבוֹ צְרוּרוֹת אָבן קִטְנִים. הָעֲבִיר הַיִּשִּׁישׁ עֵינָיו הִזְקַנּוֹת עַל פְּנֵי הָאָבן וְהַצְרוּרוֹת וַיֹּאמֶר לָהֶן: "הֵיטְבַתֶּן לַעֲשׂוֹת. וְעֲתָה, הוֹאֲלֶנָּה וְהַחְזִרְנָה אֶת הָאָבן וְאֶת צְרוּרוֹת הָאָבְנִים

